

Ўзбекистон мусулмонлари
идораси
ФАТВО ҲАЙЪАТИ

“ТАСДИҚЛАЙМАН”
Ўзбекистон мусулмонлари
идораси раиси, муфтий

جُمَاةٌ ثَانِ

ЖУМА МАВЪИЗАСИ
“17” март, 2017 йил

Усмонхон АЛИМОВ
“18” Жумадус-соний, 1438х.й.

НАВРЎЗ – МИЛЛИЙ ШОДЁНАМИЗ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Мухтарам жамоат! Аллоҳ таоло ўзининг ҳикмати ва қудрати ила инсонни яратиб, уни барча жонзотлардан азизу муқаррам айлади. Унга ер юзида гўзал яшаши учун барча нарсаларни қулай қилиб яратиб, улардан қандай фойдаланиш ва қандай асраш лозим эканини ҳам баён қилиб берди.

Аллоҳ таоло ер юзини инсон учун қароргоҳ қилиб яратди. Осмондан баракот сувларини тушириб, шу сувлар билан дарахтлар, ўт-ўлан ва барча набототларни ўстириб, инсонлар ва ҳайвонларнинг ризқини берди. Бир сўз билан айтганда Аллоҳ таоло бу борлиқнинг барчасини инсон учун яратди.

Азиз намозхонлар! Бугунги суҳбатимиз мавсумий суҳбатлардан бири бўлган - баҳор яъни, наврўзи олам ҳақидадир. Мавсумий суҳбатлар бизга умримиз қанчалар тез ўтиб бораётганидан дарак бериб туради.

Ҳа, йилнинг ўтиши, фаслларнинг киш, баҳор, ёз ва куз бўлиб алмашиши бу – бизнинг умримиз, бизнинг ҳаётимиз, бизнинг бир бўлагимизнинг кетишидир. Ҳасан Басрий раҳматуллоҳи алайҳ шундай деганлар: *“Эй одам боласи, сен саноқли кунлардан иборатсан. Бир куннинг ўтиши, сенинг бир бўлагинг кетиши демакдир”* !

Мана, баҳор фасли ҳам кириб келди. Бу фасл уйғониш, яшариш, кўкаламзорлаштириш фаслидир. Барча мамлакатлар сингари бизнинг она юртимизда ҳам баҳор фасли ўзгача хурсандчилик билан қарши олинади. Ҳукамоларнинг бирига *“Фаслларнинг қайси бири яхши?”* деб савол қилинганда, у зот: *“Кўзга баҳор, оғизга эса куз яхшидир”*, деб жавоб берган экан.

Мана бугун баҳор-наврўз арафаси кунларидир. Айни кунларда кўчат экиш ва атроф-муҳитни тоза тутиш айни муддао бўлган ишлардандир. Бу кунда қилинган амаллар зое кетмайди, бу қилинаётган хайрли ишлар асло мукофотсиз қолмайди. Аллоҳ таоло Қуръони каримда шундай марҳамат қилган:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا

Яъни, **“Имон келтирган ва солиҳ амалларни қилган зотлар эса, (билиб қўйсинларки) албатта, Биз яхши амалларни қилган кишининг мукофотини зое қилмасмиз”**.(Каҳф сураси, 30-оят).

Мусулмон киши дунёда ҳам, охиратда ҳам мукофот олиши учун бундай хайрли амалларни Аллоҳ таолонинг розилигини кўзлаб қилган бўлиши лозимдир.

Инсон қаерда яшамасин, у қишлоқ бўладими, шаҳар бўладими, истиқомат қилиб турган жойларини обод ва чиройли қилиш ҳаракатида бўлиши лозим!

Мусулмон киши дунёси орқали охиратини обод қилсин, унинг дунёси охирати учун хизмат қилсин.

Ҳа, бугунги баҳор кунларида хайрли амалларни қилишга имкониятимиз жуда ҳам кўп. Лекин бу кунлар кутиб турмайди. Биз бу кунларда мана шундай хайрли ишларни қилсак ҳам, қилмасак ҳам, бу кунлар ўтиб кетаверади. Савобли ишлар машаққатли бўлсада, ажри улқандир. Айниқса, халқ жамият манфаати йўлида қилинган ҳар қандай хайрли иш Яратганнинг ҳузурида ҳам ютуқларга сабаб бўлади. Шунинг учун бефойда ишга чалғимасдан, бу мавсумдан унумли фойдаланайлик.

Шунинг учун бизлар манфаатсиз нарсаларга машғул бўлмасдан, баҳор кунларини ғанимат билайлик. Сайфул Яманий раҳматуллоҳи алайҳ айтган экан: “Аллоҳнинг бандадан юз ўгирганининг аломати уни манфаатсиз нарсага машғул қилиб қўйишидир”.

Айниқса, мана шундай баҳор кунларида хайрли ишларга машғул бўлсак, бугун эксак, эрта ўрамиз, фойдани барчамиз кўрамиз.

Мухтарам жамоат! Биз умримизни қадрлайлик. Саҳобалар хайрли амаллар қилишга ўта ҳарис бўлиб, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга: “Эй Аллоҳнинг расули, қайси амал яхши?” деб савол қилар эди ва жавобни олиши биланок, шу амални қилишга шошилишарди. Баҳор фасли – хайрли амалларни қўлга киритишда биз учун энг ғанимат фурсатлардан биридир.

Ризқу-рўзимизнинг аксари ерда етиштирилади. Дастурхонимиздан деҳқонлар, чорвадорлар ва боғбонлар етиштирган неъматлар узилмайди. Биз эса барака сўраб истеъмол қилаверамиз.

Деҳқончилик Аллоҳ буюрганидек амалга оширилса, бу ҳам ибодатдир. Чунки динимиз деҳқончилик ва боғдорчилик ишларига катта эътибор беради ва тарғиб қилади. Бу ҳақда Пайғамбаримиз Муҳаммад солаллоҳу алайҳи васалламдан жуда кўплаб ҳадислар ворид бўлган.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ
غَرْسًا أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ أَوْ إِنْسَانٌ أَوْ بَهِيمَةٌ إِلَّا كَانَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ. (رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ)

Яъни, Анас ибн Молик розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: *“Қайси бир мусулмон бирорта дарахт ўтқазса ёки бирор экин экса ва ундан бирорта қуш ёки инсон ёки ҳайвон тановул қиса, у сабабли унга садақа (савоби) бўлади”* – дедилар. Имом Бухорий ривоят қилган.

Яна бир ҳадисда эса шундай дейилган:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنْ قَامَتِ السَّاعَةُ وَفِي يَدِ
أَحَدِكُمْ فَسِيلَةٌ ، فَإِنْ اسْتَطَاعَ أَنْ لَا تَقُومَ السَّاعَةُ حَتَّى يَغْرِسَهَا ، فَلْيَغْرِسْهَا
(رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي الْأَدَبِ الْمَفْرَدِ)

Яъни, Анас ибн Молик розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: *“Қиёмат қоим бўлиб қолса-ю, бирортангизнинг қўлингизда кўчат бўлса, у қоим бўлгунича экишга улғурса, экиб қўйсин”*, дедилар”.

Эътибор беринг! Динимиз фойдали иш қилишга шунчалик чорлаганки, ҳатто инсон ўз ҳаётининг охириги лаҳзасини ҳам ғанимат билиб, узоқ йиллар давомида жамиятга манфаат келтирадиган яхшилик ва эзгу ишларга тарғиб қилинмоқда.

Имом Нававий: *“Қасбларнинг энг яхшиси қўл меҳнати билан қилинган иш бўлса, деҳқончилик – энг яхшисидир, чунки унда қўл меҳнати ҳам бор, Аллоҳга таваккал қилиши ҳам бор, шунингдек, инсон ва ҳайвонларга манфаат етказиши ҳам бор”*, деганлар.

Дарҳақиқат, деҳқонлар ҳақиқий таваккал қилувчидирлар. Улар экин экишда таваккал қилишади, ҳосилни йиғиб олгунча таваккал қилишади, ҳатто сотиб бўлгунча ҳам таваккал қилишади.

Энг асосийси, деҳқон ҳаракати сабабли Аллоҳ таоло бутун халқнинг ризқини бериб келмоқда. Шу боис, барчаларимиз шукрона дуолар қилишимиз керак.

Мухтарам жамоат! Шу кунларда дала ва боғларда қизгин меҳнат авжида. Юртдошларимиз халқ фаровонлиги, турмуш ободлиги йўлида кечани кеча, кундузни кундуз демай баракали меҳнат қилиб, бу йилги ҳосилларининг мўл бўлишини сўраб Аллоҳга дуои хайрлар қилишяпти. Уларнинг ҳалол меҳнатлари, касб-корлари, иншоаллоҳ, самарасиз қолмайди.

Азизлар! Аллоҳ таоло инсон зотини ердан яратиб, Қуръони каримда шундай марҳамат қилган:

هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا

Яъни, “**У сизларни ердан пайдо қилиб, сизларни уни обод этувчи этди.**” Худ сураси, 61-оят

Бу оятдан маълум бўладики, ер юзини, хусусан яшаб турган юртини, ўз Ватанини обод қилиши – инсоннинг бурчидир. Ер юзини обод қилиш эса энг аввало Аллоҳнинг буйруғига ҳамда Ислом шариатига мувофиқ ҳаёт кечириш билан амалга ошади.

Мана бугун баҳор-наврўз кунларидир. Айни кунларда нафақат кўчат экишга, балки теварак-атрофнинг покизалигига ҳам катта эътибор қаратиш лозимдир. Биз мусулмонлар поклик борасида барча инсонларга намуна бўлишимиз керак. Чунки бизнинг динимиз поклик динидир. Бизнинг Раббимиз покликка буюради, пок бандаларини яхши кўради. Қуръони каримда шундай дейилган:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

Яъни, “**Аллоҳ чин тавба қилувчиларни ва обдон покланиб юрувчиларни севади**”. (Бақара сураси, 222-оят).

Мухтарам азизлар! Сизу биз мана шундай гўзал диёрда яшар эканимиз, ўз-ўзидан зиммамизга бир қатор фарзандлик ва фуқаролик бурчлар юкланади. Шу Ватанни асраб-авайлаш, кўриқлаш, уни келгуси авлодларга муносиб тарзда қолдириш кабилар. Яна шундай бурч ҳам борки, шу диёрнинг ҳар бир қарич ерини азиз билиб, унинг дов-дарахтлари, ўсимликлари, ҳайвонот олами қўйинки, бутун табиатни асраб-авайлашдир. Минг афсуски, баъзида ҳамма ҳам бу қоидаларга ёхуд бурчларга бирдай амал қилмаётганининг гувоҳи бўламиз. Айрим кишиларнинг хали-ҳануз уюм-уюм ахлатларини анҳорларга, ариқларга оқизаётгани, чиқиндиларни ҳеч бир истиҳоласиз сувларга улоқтираётгани ачинарли ҳолдир. Ахир бу сув ҳам Аллоҳ ато этган неъматлардан эмасми, ундан оқилона фойдаланиш, унинг тозалигини сақлаш жамиятга беҳад наф келтиришини бир ўйлаб кўрайлик.

Уйдаги чиқиндилар ва ахлатларни кўчага чиқариб, белгиланган жойга олиб бормасдан, йўлда хоҳлаган ерга ташлаб кетувчи, бепарво лоқайд кимсалар лаънатга қолишдан кўрқишлари керак. Айниқса, турли хил юқумли касалликлар тарқалишига сабаб бўладиган чиқиндиларни сув манбаларига яқин жойларга уларнинг ўзанларига, катта ариқ бўйларига, кўчаларга тўкиб кетиш катта гуноҳ.

Муоз ибн Жабалдан (р.а.) Абу Довуд ривоят қилади: Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: **учта жойга: сув ўзанларига, серқатнов йўлларига ҳамда соя салқин ерларга ахлат ташлаб лаънатга қолишда кўрқинглар**, дедилар. Демак, ислом динида кўча, йўлга, ариқлар ва улардаги сувларга ҳар хил чиқинди-ахлатларни ташлаб нопок қилиш қаттиқ қораланар экан.

Шунинг учун ҳам нуруний отахон-онахонларимиз ёшларга сабоқ беришда “сувга қараб супурма”, уммон олдида бўлсанг ҳам сувни исроф қилма деб, панд насихатларни кўп бора этадилар. Зеро, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам: **“Дин (ислом) поклик устига қурилгандир”**, дейдилар. Демак, поклик-озодалик йўлида қилинган ҳар бир иш юқори баҳоланади. Шу йўлда амал қилган кишига юқори мартаба ва улкан ажр-савоблар берилади.

Ислом дини атроф муҳитни озода сақлашга, ободонлаштиришга чорлайди. Бунинг учун эса, ҳар биримизга боғлиқ ва қўлимизда келадиган ишларни қилишимиз, яъни уй-ҳовли, маҳалларимиз, атроф-муҳитни озода сақлашимиз, ҳар хил чиқиндилар ташланишига йўл қўймаслигимиз зарур. Бу бизнинг инсонийлик, фуқаролик, мусулмонлик бурчимиз эканини асло унутмайлик. Ҳамда фарзандларимизга ҳам буларни ўргатайлик, азизлар!

Зеро, Аллоҳ таоло жаноби Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга таълим бериб марҳамат қилган:

 وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ

Яъни, “Эслатинг! Зеро, эслатма мўминларга манфаат етказур”. (Зориёт сураси, 55-оят).

Муҳтарам жамоат! Аслида биз доимо покликка ва озадагарчиликка риоя қилишимиз лозимдир. Хусусан, мана шундай хос кунларда ҳашарлар уюштириб, кўпчилик билан бажариладиган катта ишларни амалга ошириб олишга алоҳида эътибор қаратишимиз мақсадга мувофиқдир. Саҳобаи киромлар бу борада бизга намуна бўлишган. Мўминларнинг амири Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳу Абу Мусо Ашъарий розияллоҳу анҳуни Басрага волий қилиб юборганида, Абу Мусо Басра аҳлини йиғиб, уларга шундай деган эди:

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عُمَرَ بَعَثَنِي إِلَيْكُمْ أُعَلِّمَكُمْ كِتَابَ رَبِّكُمْ، وَسُنَّةَ نَبِيِّكُمْ وَأَنْظِفَ لَكُمْ طُرُقَكُمْ.

Яъни, “Мўминларнинг амири Умар мени сизларга Раббингизнинг китоби ва пайғамбарингизнинг суннатини ўргатишга ҳамда йўлларингизни тозалашим учун юбордилар”.

Одамларнинг оғзи очилиб, лолу-хайрон қолдилар. Чунки улар одамларга таълим-тарбия бериш, уларга диннинг таълимотларини ўргатиш волийнинг зиммасидаги ишлардан эканини яхши билишарди. Аммо йўлларни тозалаб бериш ҳам унинг зиммасидаги ишлардан экани улар учун янги гап эди. Улар: *“Волий ўзини халқнинг хизматчиси деб биладими?”* деб, хайрон қолишди.

Ҳа, Исломни яқиндан билмайдиган кишиларга бу жуда ҳам ғалати туйилади. Аслида бу оддий ҳолдир. Чунки динимиз поклик динидир. Динимизда поклик иймондандир. Атроф-муҳитни пок сақлаш эса ҳар бир мўмин-мусулмоннинг бурчидир. Бугунги кунда юртимиз раҳбари томонидан Ватанимиз ободлиги йўлида ҳар бир минтақага шахсан ўзлари бориб, халқ билан бевосита юзма-юз мулоқот қилаётгани ҳамда бошқа мутасаддилардан ҳам бу ишни талаб қилаётгани сўзимизнинг тасдиғидир.

Бугун шодиёна айёмда, Аллоҳ таолога барчаларимизни ушбу кутлуғ дамларга соғ-саломат, тинчлик-омонликда етказгани учун шукроналар айтамыз.

Аллоҳ таолодан бу йилги баҳорни юртимиз учун барокотли қилиб, халқимизнинг яхши ниятларда қадаган уруғлари сермахсул бўлишини насиб айлашини, маҳалларимиз, далаларимиз ва юртимизнинг янада обод ва кўркем бўлиши йўлида фидокорона меҳнат қилаётган барча юртдошларимизни тинч-омонликда сақлаб, икки

дунё саодати йўлида олиб бораётган амаллари ва саъй-ҳаракатларига баракотлар ато этишини сўраб дуолар қиламиз. Омин!